

Etusivu>Kanteen nostaminen>EU:n ja jäsenvaltioiden oikeudelliset järjestelmät>Jäsenvaltioiden yleiset tuomioistuimet

Jäsenvaltioiden yleiset tuomioistuimet

Portugali

Tässä osassa kerrotaan yleisen tuomioistuinjärjestelmän rakenteesta Portugalissa.

Yleisten tuomioistuinten rakenne

Perustuslaillisissa kysymyksissä toimivaltaisen perustuslakituomioistuimen (*Tribunal Constitucional*) lisäksi Portugalissa toimii seuraavia tuomioistuimia: korkein oikeus (*Supremo Tribunal de Justiça*) sekä ensimmäisen ja toisen oikeusasteen tuomioistuimet; korkein hallinto-oikeus (*Supremo Tribunal Administrativo*) sekä muut hallinto- ja verotuomioistuimet; tilintarkastustuomioistuin (*Tribunal de Contas*).

Maassa on myös merituomioistuimia, välitystuomioistuimia ja rauhantuomioistuimia.

Laissa määritellään tilanteet ja tavat, joissa edellä mainitut tuomioistuimet voivat kokoontua erikseen tai yhdessä käsittelemään tuomioistuinten välisiä toimivaltakiistoja *tribunais de conflitos* oikeuksina.

Lukuun ottamatta sotilastuomioistuimia (*tribunais militares*), joita voidaan perustaa sotatilan aikana, Portugalissa ei saa olla tuomioistuimia, joilla olisi yksinomainen toimivalta käsitellä tietyntyyppisiä rikoksia.

Yleiset tuomioistuimet

Korkein oikeus (*Supremo Tribunal de Justiça*)

Ylimpänä tuomioistuinhierarkiassa on korkein oikeus, joka ei kuitenkaan rajoita perustuslakituomioistuimen toimivaltaa. Se jakautuu riita-asioiden, rikos-asioiden ja työ- ja sosiaalioikeudellisten asioiden jaostoihin.

Sen toimipaikka on Lissabonissa, ja se käyttää tuomiovaltaa koko Portugalin alueella.

Sen toimintaa johtaa presidentti, ja se tekee ratkaisunsa täysistunnoissa (kokoonpano käsittää jaostojen kaikki tuomarit), erityisjaostojen täysistunnoissa ja jaostoittain.

Muutamia laissa vahvistettuja poikkeuksia lukuun ottamatta korkein oikeus käsittelee pelkästään oikeuskysymyksiä.

Ylioikeudet (*Tribunais da Relação*)

Ylioikeudet toimivat pääsääntöisesti toisen oikeusasteen tuomioistuinina.

Nykyisellään niillä on toimipaikat Lissabonissa, Portossa, Coimbrassa, Évorassa ja Guimarãesissa. Niiden toimintaa johtaa presidentti, ja ne tekevät ratkaisunsa täysistunnoissa ja jaostoittain.

Ylioikeudet jakautuvat riita-asioiden, rikosasioiden, työ- ja sosiaalioikeudellisten asioiden, perheoikeudellisten ja alaikäisiin liittyvien asioiden, kauppaoikeudellisten asioiden, teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien asioiden sekä kilpailu-, sääntely- ja valvontaviranomaisten valvontaan liittyvien asioiden jaostoihin. Työ- ja sosiaalioikeudellisten asioiden, perheoikeudellisten ja alaikäisiin liittyvien asioiden, kauppaoikeudellisten asioiden, teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien asioiden sekä kilpailu-, sääntely- ja valvontaviranomaisten valvontaan liittyvien asioiden jaostojen perustaminen riippuu kuitenkin tuomioistuimen koosta ja käsiteltävänä olevien asioiden monimutkaisuudesta. Nämä jaostot perustetaan ylimmän oikeusneuvoston (*Conselho Superior da Magistratura*) päätöksellä asianomaisen ylioikeuden presidentin ehdotuksesta.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimet

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinina toimivat pääsääntöisesti alioikeudet (*tribunais de comarca*). Ne valmistelevat ja ratkaisevat asiat, jotka eivät kuulu muiden tuomioistuinten toimivaltaan. Alioikeuksiin kuuluu yleistä toimivaltaa käyttäviä tuomioistuimia ja erityistä toimivaltaa käyttäviä tuomioistuimia. Alioikeudet jakautuvat osastoihin (*juízos*), jotka voivat olla erityisosastoja, yleisen toimivallan osastoja tai lähiosastoja. Osastot nimetään toimivallan ja sijaintikunnan mukaan.

Alioikeuksiin voidaan perustaa seuraavia erityisosastoja:

riita-asioiden keskusosasto (*Juízo Central cível*)

riita-asioiden paikallisosasto (*Juízo Local cível*)

rikosasioiden keskusosasto (*Juízo Central criminal*)

rikosasioiden paikallisosasto (*Juízo Local criminal*)

vähäisiä rikoksia käsittelevä paikallisosasto (*Juízo Local de pequena criminalidade*)

rikostutkintaosasto (*Juízo de instrução criminal*)

perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevä osasto (*Juízo de família e menores*)

työoikeudellinen osasto (*Juízo do trabalho*)

kauppaoikeudellinen osasto (*Juízo de comercio*)

täytäntöönpano-osasto (*Juízo de execução*).

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimet toimivat tapauksen mukaan yhden tuomarin kokoonpanossa, useamman tuomarin kollegiossa tai käytettävät valamiehistöä. Jokaisessa alioikeudessa on presidentti, jolla on toimivalta edustaa tuomioistuinta ja johtaa sen prosessuaalista, hallinnollista ja muihin tehtäviin liittyvää toimintaa.

Jos tuomioistuimessa tai sen osastossa toimii enemmän kuin viisi tuomaria, tuomioistuimen presidentti voi ehdottaa ylimmälle oikeusneuvostolle kyseisiä tuomareita kuultuaan, että yhteen tai useampaan osastoon nimitetään kyseisen henkilön suostumuksella koordinoiva tuomari (*magistrado judicial coordenador*). Koordinoiva tuomari käyttää tuomioistuimen presidentin ohjauksessa hänelle delegeoitua toimivaltaa (tämä ei kuitenkaan rajoita presidentin toimivaltaa siirtääsääs tietyin tuomarin tai kokoonpanon käsiteltäväksi). Koordinoivan tuomarin on annettava selvitys toiminnastaan tuomioistuimen presidentin pyynnöstä.

Hallinto- ja verotuomioistuimet (*Tribunais Administrativos e Fiscais*)

Hallinto- ja verotuomioistuinten toimivaltaan kuuluu ratkaista kanteet ja muutoksenhakemukset, jotka koskevat hallinnollisissa oikeussuhteissa syntyneitä riitoja ja veroriitoja. Hallinto- ja verotuomioistuimia ovat seuraavat:

korkein hallinto-oikeus (*Supremo Tribunal Administrativo*)

hallinnolliset keskustuomioistuimet (*tribunais centrais administrativos*)

hallinnolliset piirituomioistuimet (*tribunais administrativos de círculo*)

verotuomioistuimet (*tribunais tributários*).

Korkein hallinto-oikeus (*Supremo Tribunal Administrativo*)

Ylimpänä hallinto- ja verotuomioistuinten hierarkiassa on korkein hallinto-oikeus, joka ei kuitenkaan rajoita perustuslakituomioistuimen toimivaltaa.

Sen toimipaikka on Lissabonissa, ja se käyttää tuomiovaltaa koko Portugalin alueella.

Korkein hallinto-oikeus jakautuu hallinto-oikeudellisten asioiden ja vero-oikeudellisten asioiden jaostoihin. Sillä on toimivalta ratkaista erityisesti hallinnollisten keskustuomioistuinten ratkaisusta tehdyt valitukset.

Korkein hallinto-oikeus toimii presidenttinsä johdolla. Presidenttiä avustaa kolme varapresidenttiä.

Asiat ratkaistaan tapauksen mukaan täysistunnossa, erityisjaostojen täysistunnoissa ja jaostoittain. Vain täysistunto tai erityisjaostojen täysistunnot tarkastelevat oikeuskysymyksiä.

Hallinnolliset keskustuomioistuimet (*tribunais centrais administrativos*)

Hallinnolliset keskustuomioistuimet ovat yleensä hallinto-oikeuden alaan kuuluvia kysymyksiä käsitteleviä toisen oikeusasteen tuomioistuinta. Nykyisellään Portugalissa on kaksi hallinnollista keskustuomioistuinta (pohjoisen ja eteläisen alueen hallinnollinen keskustuomioistuin).

Niiden päätehtävänä on käsitellä hallinnollisten piirituomioistuinten ja verotuomioistuinten ratkaisusta tehdyt valitukset.

Kumpikin keskustuomioistuin jakautuu hallinto-oikeudellisten asioiden ja vero-oikeudellisten asioiden jaostoihin.

Hallinnolliset keskustuomioistuimet toimivat presidenttinsä johdolla. Presidenttiä avustaa kolme varapresidenttiä.

Hallinnolliset keskustuomioistuimet tarkastelevat tosiseikkoja ja oikeuskysymyksiä.

Hallinnolliset piirituomioistuimet (*tribunais administrativos de círculo*) ja verotuomioistuimet (*tribunais tributários*)

Hallinnolliset piirituomioistuimet ja verotuomioistuimet ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta, joiden päätehtävänä on ratkaista hallinto-oikeudellisia riita-asioita ja veroritoja. Ne voivat toimia itsenäisesti hallinnollisina piirituomioistuinta ja verotuomioistuinta, tai ne voidaan yhdistää, jolloin niitä nimitetään hallinto- ja verotuomioistuimeksi (*tribunal administrativo e fiscal*).

Ne toimivat presidentin johdolla. Presidentin nimittää ylin hallinto- ja verotuomioistuinneuvosto (*Conselho Superior dos Tribunais Administrativos e Fiscais*) viiden vuoden toimikaudeksi.

Asiat käsitellään yleensä yhden tuomarin kokoonpanossa, mutta lain mukaan kokoonpanoa voidaan muuttaa tietyissä tapauksissa.

Rauhantuomioistuimet (*Julgados de paz*)

Rauhantuomioistuimet ovat vaihtoehtoinen riitienratkaisukeino, jota voidaan käyttää yksinomaan siviilioikeudellisissa asioissa, joiden rahamääräinen arvo on pieni, sekä asioissa, jotka eivät koske perhe-oikeutta, perintöoikeutta tai työoikeutta.

Rauhantuomioistuimilla on 13. kesäkuuta 2011 annetun lain nro 78/2011 voimassa olevan sanamuodon mukaisesti toimivalta käsitellä ja ratkaista kanteet, joiden rahamääräinen arvo ei ylitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta sovellettavaa raja-arvoa (15 000 euroa).

Kyseisen lain 9 §:n mukaan rauhantuomioistuimilla on toimivalta käsitellä ja ratkaista

kanteet, joissa vaaditaan velvoitteiden täytäntöönpanoa tai täyttämistä, paitsi kun kyseessä on rahamääräisen velvoitteen täytäntöönpano liittymissopimuksen yhteydessä;

irtaimen omaisuuden luovutusta koskevat kanteet;

asunto-osakeyhtiöiden oikeuksista ja velvollisuuksista johtuvat kanteet, kun yhtiön hallitus ei ole päättänyt pakollisesta välimiesoikeuden sovintoratkaisusta osakkaiden välisissä tai osakkaiden ja isännöitsijän välisissä riidoissa;

kiinteistönomistajien välisten riitien ratkaisua koskevat kanteet, jotka liittyvät väliaikaiseen läpikulkuun, vesien luonnolliseen virtaamiseen, veden johtamiseen, yhteisiin ojiin tai kaivantoihin; viheraitoihin; ikkunoiden ja ovien avautumiseen sekä katettujen terrassien, parvekkeiden ja vastaavien rakennelmien suuntiin; sadevesijärjestelmiin, puu- ja pensasistutuksiin tai kiinteistöjen väliin aitauksiin ja muureihin;

yhteisomistuksessa olevan irtaimen omaisuuden palauttamista, omistusoikeutta, hallintaa, käyttöä ja jakamista koskevat kanteet;

yhteisomistuksessa olevan omaisuuden käyttö- ja hallintaoikeutta, toisen maalle rakentamista koskevaa oikeutta, nautintaoikeutta, asunnon hallintaoikeutta sekä aikaosuuksen perustuvaa asunnon hallintaoikeutta koskevat kanteet;

kaupunkialueella tapahtuvaa vuokrausta koskevat kanteet, häätökanteita lukuun ottamatta;

sopimukseen perustuvaa ja sopimussuhteen ulkopuolista siviilioikeudellista vastuuta koskevat kanteet;

sopimusrikkomusta koskevat kanteet, lukuun ottamatta työsopimuksia ja maaseudulla tapahtuvaa vuokrausta;

yleiseen velvoiteoikeudelliseen vastuuseen liittyvät kanteet.

Rauhantuomioistuimilla on toimivalta käsitellä myös siviilioikeudellisia korvausvaatimuksia, joita ei ole esitetty rikosoikeudellisessa menettelyssä tai joiden esittämisestä rikosoikeudellisessa menettelyssä on luovuttu, kun kyseessä ovat

lievät ruumiinvammat

tuottamuksellinen fyysisen koskemattomuuden loukkaus

julkinen kunnianloukkaus

henkilökohtaisesti esitetty kunnianloukkaus

vähäinen varkaus

vähäinen vahinko

rajamerkkien muuttaminen

ruoan, juoman tai palvelujen saamiseksi tehdyt petokset.

Kyseisen lain 16 §:n mukaisesti jokaisessa rauhantuomioistuimessa on sovittelupalvelu, josta kuka tahansa voi pyytää sovittelua vaihtoehtoisena

riitienratkaisukeinona. Sen tavoitteena on edistää riitien ratkaisemista osapuolten välisellä alustavalla sovinnolla. Sovittelupalvelulla on toimivalta sovitella mitä tahansa riitoja, joissa voidaan käyttää sovittelua, vaikkei asia kuuluisi varsinaisesti rauhantuomioistuimen toimivaltaan.

Päivitetty viimeksi: 29/01/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.